

SZABÓ LÁSZLÓ 2020.07.12 22:56

Másképp lesz? – Szabó László publicisztikája

Aligha rendített meg bármi bennünket, magyarokat az elmúlt évtizedekben jobban, mint a háromszoros olimpiai bajnok vízilabdázó, Benedek Tibor elvesztése. Az érthetetlen és értelmetlen halál, a kőkemény, legyőzhetetlennek tűnő test, szellem és lélek veresége megdöbbenett, elcsendesített és elgondolkoztatott mindannyiunkat, szembesítve a „Miért éppen őt?” megválaszolhatatlan kérdésével, meg azzal, hogy honnan ered az a különleges és egyedi hitelesség, bizalom és szeretet, ami Benedek Tibort övezte. A margitszigeti gyertyagyújtás megrendítő, méltó búcsú volt, a nyilvánosság minden metszetét elárasztó szeretet és együttérzés pedig eddig talán sohasem látott erejű és igazán ideillő a jelző: nemzeti egységet teremtett.

Lassan ocsúdunk, az „élet megy tovább” közhelye maga alá gyűri a gyászt. Most már talán van idő arra, hogy átgondoljuk, miért is emelkedett Benedek Tibor – aki tegnap lett volna 48 éves – olyan magasságba, ahol élete és immár a halála örökre tartani fogja.

Miképpen talál egy nemzet példaképet? És miképpen lesz méltóvá valaki példaképpé válni? Hogyan őrzi meg, hogyan vigyáz a közösség a példaképeire? És mit tanul tőlük, életükből és elvesztésükből?

Óvatosan kell válaszokat keresni ezekre a kérdésekre, egyfelől azért, mert közeli még a veszteség, másfelől azért, mert Benedek Tibor élete tetteinek, másképpen, hangzatosabban fogalmazva, élete üzenetének egyik lényege éppen a nyugodtság, a higgadtság volt. Méltatlan volna gyorsan, átgondolatlanul tanulságokat leszűrni, egyelőre még inkább a kérdések ideje járja.

Ám ha mégis érdemes és szabad a válaszokat kutatni, akkor az én válaszaim közül az első az, hogy Benedek Tibor – és vízilabdázó társai – cselekedetei a bizonyítékok arra, hogy milyen rettenetesen vágyunk a közösségi élményekre. Az egyének sikereit istenítő, ajánló és hajhászó

korban megmutatta a közösségek erejét. Csapat akarunk lenni, csapatban akarunk élni, a vízben küzdő játékosok, a nézőtéren és a tévé előtt ülő szurkolók között ebben semmi különbség sincs. Nem létezőnk, vagy inkább: nem érdemes léteznünk a csapat nélkül. Minek nyerni, ha nincs kivel megélni a sikert? Minek veszteni, ha nincs kivel szövetkezni egy új csatára?

A közelmúlt, sőt, talán minden idők legsikeresebb magyar sportközössége, a diadalmas pólóválogatott kapitányánál pedig senki sem jelképezheti jobban a csapat fontosságát. Benedek Tibor halála minden egyes közösségünkre és közösségre vágyásunkra mért csapás, ez is a gyászunk oka.

A „Mit tanulunk Benedek Tibortól?” kérdésre adott válaszokból adódó következtetés tehát az, hogy nincs semmi, de semmi fontosabb ebben az országban annál, mint hogy csapatokat alkossunk, hogy erre fordítsuk egyéni, családi, kis és nagyobb közösségeink erőforrásait, pénzét, figyelmét, tudását, energiáját. Csapatokra van szükségünk mindenhol: szakmai, szabadidős, értékrendbeli és kulturális közösségekre. Egymással rivalizáló, sikerekre törő és egymás iránt tisztelettel levő közösségekre. Ebben nyilván a sport kell, hogy az élen járjon, de csak az élen, nem pedig egyedül.

Sokszor mondjuk, hogy sportnemzet vagyunk, és valóban, rengeteget köszönhetünk ennek: testi-lelki egészséget, a fair play tiszteletét, a sportlegendák hosszú sorát Hajós Alfrédától Puskás Ferencig, Papp Lacitól Egerszegi Krisztináig, Kozák Danutától Benedek Tiborig. De kevesebbszer gondolunk arra, hogy nem csak úgy magától lettünk sportnemzet. Erre áldozni kell: gazdasági és politikai koncentrációt, iszonyatos mennyiségű szakmai munkát, a tapasztalatok összegyűjtését és közreadását, a nyilvánosság figyelmének folyamatos fenntartását.

Nincs magyar, aki ne olvasta volna Benedek Tibor szavait arról, hogy végtére is mit tart ő a maga tehetségének: nem az úszótudását, nem a labdaérzékét, nem az eszét vagy az ékesszólását, hanem azt, hogy „mindig én akartam jobban”. Egyszerű képletnek tetszik, elsőre nem bonyolult megfejteni. Mégis, a válasz erre a mondatra, vagyis még inkább előtte a kérdés az: miképpen tudjuk ennek a képletnek az igazságát megtanítani a gyerekeinknek, magunknak, egymásnak. Hogy akarhatunk úgy jobban, hogy közben nem leszünk önzők, igazságtalanok és gonoszok? Mi következhet ebből a jobban akarásból a mindennapjainkban, a politikai, üzleti, szakmai vagy kulturális harcainkban?

Különös jelentőséget tulajdonítok annak, hogy éppen a vízilabda az a sportág, amelynek sikerei magasra repítenek bennünket. Egy sportág, amelynek – legyünk őszinték magunkkal – a teljesen pontos és részletes szabályrendszerét nem értjük, vagy ha értjük is valamennyire, hát sokszor akkor sem világos, hogy egy-egy akció során a játéktól és főleg a verekedéstől kavargó vízben ugyan miért ítélt kifelé vagy befelé a bíró. Egy sportág, amelyet – megint legyünk őszinték – nagyon kevesen próbáltunk ki, mert bőséggel meghaladta állóképességünket és erőnket. Egy sportág, amely mindig ügyelt arra, hogy olyan közeg maradjon, ahol becsülete van az intelligenciának és a tanulásnak. Egy sportág, amely erős, külsőre is esztétikus, szép férfiakat és nőket kíván és nevel. És még ráadásul mindezt egy olyan országban, amelynek nincs tengere.

Talán nem túlzás, és talán nem tévedek, ha a vízilabdába belelátjuk, belelátom nemzeti erőnyeinket. Azt, hogy mi valahogy mindig elboldogulunk az átláthatatlan szabályok között is. Tudjuk, hogy az ész, a tudás mindennél többet ér. Hogy van érzékünk a szépre. Mindezeket együttesen fejezte ki Benedek Tibor. A gondosan, okosan formált mondatokban beszélő, diplomás, higgadt, szép férfi, akihez mindannyian – ebben vagy abban – hasonlítani akarunk.

Azt vallotta ez a magát különlegesnek egyáltalán nem tartó ember, hogy nem az van, hogy „azért vagyunk jók, mert nyerünk, vagy nem nyerünk”, hanem az van, hogy „jók vagyunk, aztán vagy nyerünk, vagy nem”. Megtaláljuk-e hát közös válaszainkat azokra a kihívásokra, amelyek folyton-folyvást érnek bennünket, amelyek bármi áron hajszolják a sikert, a pénzt, a vagyont, a befolyást, a hatalmat? Miképpen lehet először jónak lenni? És ha jók vagyunk, már ha sikerült jónak lennünk, akkor még e mellé tudjunk józanok, mértéktartók és higgadtak maradni, ahogy neki sikerült. És mosolygósan derűsek. És önzetlenek: valószínűleg azért sem beszélt nyilvánosan a betegségéről, mert – túl azon, hogy nem pazarolta a gyógyulásra fordított erejét erre – ezzel nem akart terhelni senkit. Igen, így, ebben is önzetlen maradt, mint akkor, amikor az eredményeivel azt érte el, hogy mindenki büszke magyarnak érezhesse magát.

És végül, legalábbis ebben az írásban végül, felvetődik a felelősség kérdése. Mert az is tiszteletre és elismerésre méltó képesség, ha valaki képes megbirkózni a rá rótt feladattal. Nem száll el, nem lesz nagyképű, fennhéjázó és öntelt. Akár azt is gondolhatnánk, hogy éppen ő akár viselkedhetett volna ellenkezőleg, miközben pontosan tudjuk és pontosan tudta ő is, hogy nem, sohasem. Mert bajnoki címek, kupák és érmek ide vagy oda, mi az egyenes, őszinte és szerény embereket becsüljük a legtöbbre. Ő pedig elbírta ennek a súlyát, pedig talán ez a legnehezebb teher egy sikeres és ismert ember vállán.

És ahogy gondolunk rá és a sorsára, sorjáznak tovább, egymás után a kérdések. Élete és halála tanít minket, bár aligha erre vágyott. Vagyis: leginkább biztosan nem erre vágyott. A

búcsúzás tőle, ebben bizonyos vagyok, mindenkiben felvetette és mindenkivel feltette ezeket vagy más kérdéseket.

Annyiszor megfogadjuk, hogy ezentúl másképp lesz. Azután, legtöbbször, mégsem lesz másképp.

Legtöbbször. De nem mindig